

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי ט"ו טבת תשע"ח | דף היומי בבלי: שבועות לה.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן רפ"ו עד סעיף ד'. | לוח יומי מקוצר: עמוד 128 סימן רפ"ו.
מוסר: תחילת פרק י"ד עד פרק י"ד וידוע שזכות התורה.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ב משנה ד' ואל תאמר' עד משנה ח.

עניינא דינמא - שובבי"ם

מהו זמן תפילת מוסף לכתחילה?

שהן אורך היום בחלוקה ל-12 - הסמוכה לחצות היום, שהיא שעת הקרבת המוסף במקדש, אולם, כשיש בכך ביטול 'עונג שבת', ובמיוחד אם הדבר יגרום לתענית עד לאחר חצות היום - האסורה בשבת - אין לאחר את התפילה; ובודאי שאין להתפלל משום כך מוסף ביחידות, או לפזר ציבור שהתפללו שחרית בשעה מוקדמת ולכנסם שנית לתפילת מוסף.
[שו"ע רפ"ו, א, וביה"ל ד"ה מיד, וד"ה יותר; ביאורים ומוספים דרשו, 6]

זמן תפילת מוסף הוא מיד לאחר תפילת שחרית, כקרוב מוסף שזמנו אחר תמיד של שחר. וכיון שיש אומרים שמזמן מנחה גדולה ואילך צריך להתפלל מנחה קודם מוסף, יש להקפיד שלא לאַחַר את תפילת מוסף עד זמן מנחה גדולה, כדי שלא להכנס לספק איזו תפילה צריך להקדים, ומה גם שלדעה זו שצריך להקדים מנחה למוסף, נמצא שהופך את סדר הקרבנות, שהרי מנחה היא כנגד תמיד של בין הערבים, שזמנו לאחר קרבן מוסף.
ויש שכתב שראוי לאַחַר את התפילה עד לשעה השישית - בשעות 'זמניות',

הדף היומי בהלכה

מי אינו נקרא 'פושע' כשמאחר להתפלל מוסף?

ויש אומרים שאינו נקרא פושע אלא כשמתעצל ושוהה לחינם, אבל כשמאחר את תפילתו מחמת אריכות בפיוטים ביום הכיפורים, או בהקפות בשמחת תורה, אינו נקרא פושע; ויש חולקים, אך יש מהם שהוסיף כי יחיד הממתין לציבור. שהתאחרו אינו נחשב לפושע, כיון שמאחר את תפילתו כדי להתפלל בציבור. ובדעבד, מי שטרם התפלל עד תחילת השעה השמינית, יתפלל עד לסוף היום.
[שו"ע רפ"ו, א, ומשנ"ב ב; ביאורים ומוספים דרשו, 3]

מי שאיחר את תפילת מוסף עד תחילת השעה השמינית של היום - בשעות 'זמניות' (ראה לעיל) - נקרא בפי חכמינו ז"ל 'פושע', כיון שעיקר זמן הקרבת המוסף לכתחילה הוא עד סוף השעה השביעית. ובמקרה הצורך, יש לדלג את 'יקום פורקן' וכדומה על מנת להספיק להתפלל לפני סוף השעה השביעית. ואף אשה - לסוברים שחייבת בתפילת מוסף (ראה להלן) - חייבת לכתחילה להתפלל עד לסוף השעה השביעית.

האם נשים חייבות בתפילת מוסף?

לאשה להתפלל מוסף; ואף לדעת השולחן ערוך שנשים אינן מברכות על מצות עשה שהזמן גרמא משום שבברכה אומרים 'וציננו' והן לא הצטוו, מותר לאשה להתפלל תפילת מוסף, שהרי אין אומרים בה 'וציננו'.
ויש אומרים שבזמננו נשים חייבות בתפילת מוסף לכל הדעות, כיון שקיבלו על עצמן את התפילה כחובה.

[ביאורים ומוספים דרשו רפו, 9]

יש אומרים שנשים פטורות מתפילת מוסף משום שהתפילה היא מצות עשה דרבנן שהזמן גרמא; וחיובו בְּיָתֵר התפילות הוא רק משום שהתפילה היא בקשת רחמים מהש"ת, ואף הן זקוקות לרחמים, אך תפילת המוספין אינה בקשת רחמים, כי אם תפילת שבח כזכר לקרבן מוסף. ויש אומרים שהטעם שפטורות הוא משום שאין להם חלק בקרבן מוסף, כיון שהן פטורות מתרומת מחצית השקל שממנה נקנים קרבנות הציבור.
ויש אומרים שנשים חייבות בתפילת מוסף, ואף לדעת הפוסטים – מותר

הסיפור היומי

לאחר דקות ארוכות פתח הגר"א גניחובסקי את הדלת, בבגדי שינה, תוך כדי שפשוף העיניים כמי שזזה עתה קם ממיטתו. "אני מבקש סליחה אם נאלצת לדפוק זמן רב בדלת", אמר לאברך המתפלא

הרב אברהם פוקס

נוספות הנעשות בעת שהאדם קם ממיטתו, ואז הוא אומר לחברותא בנימה של התנצלות: "אני מבקש סליחה אם נאלצת לדפוק זמן רב בדלת". ראש הישיבה עשה כל טעדי כדי להוכיח לאורחו שהוא נרדם על מטתו ולכן לא פתח את הדלת. הדבר היה נראה מוזר עד מאוד, אמר החברותא, כיון שמעולם לא קרה לי כדבר הזה, שאבוא לביתו של הגאון ואמצא שהוא ישן...
השעה היתה יחסית מוקדמת, בסביבות תשע וחצי בלילה, ולא איש כהרב גניחובסקי ילך לישון על מיטתו בשעה כזו, ועוד בבגדי שינה... אין זאת אלא שהגר"א גניחובסקי שמע את צלצול הפעמון, והבין שאם יפתח את הדלת מיד, כמו שהוא עושה תמיד, החברותא ירגיש את עצמו במצב מאוד לא נח, על חילול השבת בשוגג, ולכן כדי למנוע זאת עשה עצמו כמי שנרדם על מיטתו, ואם כן החברותא יהיה בטוח שהרב לא שמע את הצלצול, וחסל סדר בזיון! יתירה מזאת, עדיף היה להרב גניחובסקי לבייש כביכול את עצמו על שנרדם על מיטתו, והעיקר לא לגרום לביזיון לחברותא.

מעשה שהיה בליל שבת בביתו של הגאון הקדוש רבי אברהם גניחובסקי זצוק"ל מראשי ישיבת טשעבין בירושלים. מדי ליל שבת לומד הגאון בחברותא עם אברך ת"ח. באותו ליל שבת שעליו אנחנו מדברים, הגיע החברותא כרגיל לביתו של הגר"א גניחובסקי, ואירע לו מקרה מצער: הוא לחץ בטעות על כפתור הפעמון שליד הדלת. קולו של הצלצול נשמע בכל הבית.
והנה, למרות קולו החזק של הפעמון, לא ניגש בעל הבית לפתוח את הדלת כהרגלו מידי ליל שבת. האברך המתין זמן מה, ומשלא פתחו לו, סבר שהגר"א גניחובסקי לא שמע משום מה את הצלצול והחל לדפוק על הדלת פעם נוספת, אבל גם אז לא נשמע רחש כלשהו מן הבית, ואיש לא ניגש לפתוח. כיון שהיה בטוח שהגר"א גניחובסקי נמצא בביתו, המשיך הת"ח לדפוק ולדפוק. ואכן, המאמצים נשאו פרי...
לאחר דקות ארוכות של נקישות, פותח הגאון את הדלת, בבגדי שינה, ועושה רושם כמי שמתמתח לאחר שקם מן השינה, תוך כדי שפשוף העיניים, ופעולות

פניני הפרשה

סיפר הבחור שהגרא"א משקובסקי נתן מיד שאגה גדולה: "מה? אתה במשבר?!"... והמשיך מיד ואמר: "תדע לך, שאני - כל יום מאה פעמים במשבר"

נְרָפִים אִתָּם נְרָפִים (שמות ה' ז')

והוסיף ברוב ענוותנות: "כשאני רואה שאני לא יודע מספיק ללמוד, אני מאה פעמים ביום במשבר... ואם אתה רוצה לדעת מה אני עושה כשאני במשבר? - אני מיד מתחיל מחדש בכל הכוח".
הבחור חזר לישיבה וסיפר לנו בהתרגשות את דברי הרב שנתנו לו כח להתייגע בלימוד התורה.
ועוד סיפר תלמיד אחר:
"באתי אל הרב ואמרתי שאני ב'משבר'. אמר לי הרב: 'גם אני במשבר. אינני מבין היטב את הרשב"א ביבמות דף מ"א (רשב"א ארוך מאד וקשה כידוע). עשה לי טובה ותעזור לי להבין את דברי הרשב"א'.
"הרב התיישב ללמוד אתי את הרשב"א, ולאחר שעתיים רצופות של יגיעה, כשסיימנו את הלימוד, הודה לי מקרב לב ואמר לי: 'יישר כוחך, כעת הבנתי היטב את דברי הרשב"א'. ויצאתי מאת הרב בלי לדבר מילה אחת על המשבר שעליו באתי לדבר, אבל כבר לא היה צורך לדבר עליו...".
(ממשנתה של תורה שמות תשע"ד)

מעשה שאירע בישיבת 'כנסת חזקיהו' בימי של מורנו הרב הגרא"א משקובסקי זצ"ל. סיפר תלמיד: פעם אחת, לאחד מבני הישיבה היו קשיים בלימודים (דבר טבעי ושכיח) וממילא לא היה לו כ"כ חשק לעמול בתורה, והוא היה עצוב מכך. הוא 'הודיע' שהוא נמצא ב'משבר'.
אמרנו לו: לך אל הרב (ה"א משקובסקי זצ"ל, ראש הישיבה) ותשאל לעצתו. החבר הנ"ל היה צריך התגברות כדי ללכת להתיעץ עם הרב על בעייתו, ואכן אז עז והלך אהה"צ להשיח את דאגתו לפני הרב.
הוא נכנס לביהמ"ד בכפר, מקום לימודו של הרב. הרב הרים את ראשו מהגמ', הביט עליו בעיניו הטובות, ואמר: "כן, מה רצונך?" והבחור אמר במילים קצרות: "אני במשבר!"
סיפר הבחור - שהרב נתן מיד שאגה גדולה [קולו היה תמיד כארי]: "מה? אתה במשבר?... באותו רגע הבחור התחרט למה בכלל בא, ומדוע הסכים שהבחורים ישכנעו אותו, הרי הרב לבטח מיד יגער בו על מצבו. כך חשב... אלא שהרב המשיך מיד ואמר: "תדע לך, שאני - כל יום מאה פעמים במשבר".

רבי זאב איידלמן זצ"ל פנה לעיריית בני ברק כמה פעמים בעניין, אבל הטיפול נסחב. הלך רבי זאב עם עוד מספר רבנים וניסרו בעצמם את כל הענפים משני עצי גדולים. לפתע הופיעה המשטרה

במקום שאין אנשים השתדל להיות איש (אבות ב ה)

באחד הגנים הציבוריים בבני ברק נשתלו עצים רבי פירות וסבוכי נוף. במקום לא היתה תאורה בלילות, וכאשר העצים גדלו יותר, הדבר משך יושבי קרנות להתאסף שם ולפגוע בהרת האוירה המיוחדת לבני ברק, כך שנשקפה סכנה לעתיד אופי האיזור מההתאספות הקבועה שם. רבי זאב איידלמן זצ"ל פנה לעירייה כמה פעמים בבקשה לקבוע עמודי תאורה בגינה, אבל הטיפול בעניין נסחב.

הלך רבי זאב עם עוד מספר רבנים וניסרו בעצמם את כל הענפים משני עצי גדולים. לפתע הופיעה משטרה, כל הרבנים חמקו ברחו מהמקום, אך רבי זאב לא נרתע מליטול על עצמו את כל האחריות למעשה. תוך כדי ניסור, פנה אל הפקחים שקראו לו להפסיק, ואמר: "אדרבה, תעמידו אותי למשפט". בעקבות הדבר שלחו לו הזמנה למשפט. דעת המבינים במהלכים אלו היתה שהוא יחוייב בדיון, אך רבי זאב לא לקח לעצמו עורך דין. בעת המשפט, אחרי הקראת כתב האישום שאלו השופט: "מר איידלמן, אתה מודה או כופר?". ענה לו רבי זאב: "אפתח בסיפור...". הפסיק אותו השופט: "מר איידלמן, עכשיו לא הזמן לסיפורים. אתה מודה או כופר?"

רבי זאב אינו מתפעל מאדם, הוא כנטול הרגשות כלפי המקום שבו הוא נמצא, ובנימה החלטית לא מתנשאת הוא אומר לשופט: "אתה יכול לא לתת לי רשות דיבור, אבל אם אתה נותן לי לדבר - מה לומר זה אני אבחר". למרבה הפלא נעתר השופט לדבריו, ורבי זאב החל לספר את סיפורו: "ראיתי פעם אדם שטיפס בזריזות על צינורות מים, הגיע לקומה שניה, פרץ

את החלון והשתחל פנימה. מה לדעת כבוד השופט דינו של אותו אדם?". השופט ענה בפשטות ובתמיהה: "גנב הוא, צריך היית לקרוא למשטרה. אולם מה לסיפור זה ולעניינו?".

המשיך רבי זאב: "אני הגבר, אני הוא שטיפסתי פעם לקומה שניה, מכיון ששמעתי בדרך הילוכי קול תינוק בוכה, ולא היה זה סתם בכי, הבנתי כי הוא שרוי במצוקה של ממש. עליתי במדרגות והקשבתי לדלתות עד שהגעתי לאותה דירה, ניסיתי לדפוק, וכנראה שאמו יצאה לקניות והשאירתי לבדו ונעלה אחריה את הדלת. על פי הנסיבות היה נשמע שהוא בסכנה ממש, ובדיבורים מעבר לדלת לא יכולתי לפעול כלום, עד שלא היה מנוס מלטפס מבחוץ ולהכנס בצורה זו. ואכן הוצאתיו על כתפי מהחלון החוצה, ובזהירות ירדנו על גבי הצינורות למטה למעלה מכוחותי, וטיפלתי בו עד שנחלץ מהסכנה שהיה בה ושמרתיו עליו עד שאמו חזרה לביתה", סיים רבי זאב את משלו.

השופט, לגמרי לא מבין, אמר לו: "מעשה טוב עשית, אולם מה לסיפור זה ולעניינו?"

ענה רבי זאב לשופט: "בכל מעשה שהוא, אם אתה מתחשב בראות עיניך בלבד הנך עלול להרשיע את האדם הזכאי, שבהתברר פריטים נוספים הקשורים לאותו מעשה מתהפכת ההבנה לגמרי ומתגלית חפותו וזכותו, ובעצם אותו מעשה חיובי הוא וראוי להערכה". ואז המשיך רבי זאב לתאר את ייחודה של בני ברק וגודל הסכנה הרוחנית ממקום התקבצות פוחזים וכו', ובגמר הודאתו במעשה הטיל עליו השופט לירה אחת קנס, ויהי לפלא.

(מתוך ספר: ר' ועלוול - דער איידלמן)

סיפר הגרמי"ל ליפקוביץ כי באחד הימים נעמד אותו אדם בפתח אחד מבתי הכנסת בעיר, והמתפללים, בהקפדתם שלא לעמוד בד' אמותיו לא יכלו לצאת ובלית ברירה קפצו מהחלונות...

ויאמר מי ש'מך לאיש שר ו'שפט עלינו (שמות ב ד)

עוד קודם גיל בר מצוה נסע רבינו הגרמי"ל ליפקוביץ זצ"ל מעיירת מולדתו וולאזין ללמוד בישיבת 'בית יוסף' שבעיירה ראקוב. מרא דאתרא דראקוב היה הגאון רבי ישראל היילפרין, שגם הוא השפיע מתורתו בישיבה במוסרו שיעורים ב'שב שמעתתא' לפני בני הישיבה.

אודות הכבוד שרחשו בני העיר לרב - למרות שהיה אז צעיר לימים, כבן ארבעים - סיפר רבינו מאשר ראו עיניו:

באחת השבתות לאחר תפילת שחרית ב'בית הכנסת הישן' נערך דיון בין המתפללים אודות הבאת רופא לעיירה. בלהט הדיון קם אחד מבני העיר בצעקות, כשהוא מחציף בדברים כלפי הרב. הרב עמד כל הזמן כשהוא נשען על עמוד התפילה שלפניו, ושתק. משהמשיך הלז בצעקותיו, פנה הרב לסובבים אותו ואמר: "דעו כי הוא בחרם, ואסור לעמוד בד' אמותיו".

מיד התחילו כל האנשים לברוח ולהתרחק מאותו מחוצף, כשהם דוחפים זה את זה בבהלה כבורחים מסכנת אש. יצא האיש מבית הכנסת הישן וביקש להכנס לבית הכנסת החדש, אך גם לשם הגיע ש'מע נידויו, וגם מתפללי בית כנסת זה התרחקו ממנו. וכך גם ברחובות העיירה - בכל מקום שהלך,

התרחקו הכל ממנו. באחד הימים נעמד אותו אדם בפתח אחד מבתי הכנסת בעיר, והמתפללים, בהקפדתם שלא לעמוד בד' אמותיו, לא יכלו לצאת ובלית ברירה קפצו מן החלונות...

במשך כל אותו שבוע עמד אותו חצוף במרדו, עד שנחלה אחד מקרוביו ובני משפחתו הכריחוהו לבקש מחילה. היה זה ביום שישי, המרא דאתרא ישב בשטיבל החסידי ומסר שיעור במשניות - וגם רבינו הגרמי"ל נקלע בדיוק באותה שעה לבית כנסת זה. באמצע השיעור נכנסו כמה אנשים ואמרו כי האיש עומד בחוץ ורוצה לבקש את מחילת הרב.

הרב הסכים, ונכנסו עמו עשרה אנשים. הרב אמר לו שיחלוץ נעליו ויעלה למדרגות ארון הקודש, ושם יבקש מחילה. לאחר שהרב הבחין כי חליצת הנעלים קשה עליו, ויתר לו על כך. עלה האיש וביקש את מחילת הרב. שאלו הרב: "הנך חוזר בך?" ומשענה בחיוב אמר לו הרב: "מחול לך!" והציבור ענה אחריו שלוש פעמים: "מחול לך, מחול לך, מחול לך..."

ותיאר רבינו את שמחת "התרת הספיקות" שהיתה בעיירה על כבודה של תורה והרבנות ששב למקומו! ממש חג...

(גיליון דובב שפתיים טבת תשע"ז)

כיצד מותר לשבח חתן וכלה בדרשה שהיא בפני רבים, ובדרך כלל מרבים בשבחם?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

שבכך מתעוררת תרעומת בלב השומע על אותו פלוני, מדוע סיפר על הטובה שעשה עמו, ובגלל זאת אינו יכול להשתמט עכשיו מהמבקש. ודוגמה נוספת: המשבח את ראובן בפני שמעון שותפו על שנתן לו הלוואה או צדקה וכדו'. יש להיזהר בכך, משום שעל ידי זה יכול לגרום תרעומת בלב שמעון על כך. ואף יכול לגרום בכך היזק לראובן או מחלוקת בינו לבין שותפו. בביאורים ומוספים' מזכירים בהקשר לכך גם את איסור אבק לשון הרע - סיפור שבח על אדם בסיטואציה שיכולה לגרום שהשומעים יתעוררו לדבר בגנותו. התנאים שבהם אסור לדבר בשבחיו של אדם הם: (א) בפני שונאו. (ב) ברבים. (ג) להרבות בשבחיו. אך באופנים אחרים, אדרבה, נאמר בגמרא שמי שהשמועות עליו טובות מותר לשבח, והמשבח ינחו לו ברכות על ראשו. מכך עולה שאלה מעניינת: כיצד מותר לשבח חתן וכלה בדרשה, שהיא בפני רבים, ובדרך כלל מרבים בשבחם? בביאורים ומוספים' מביאים על כך הסבר (בשם שו"ת לחפץ בחיים), שכפי שכתב המהרש"ל שרק לגבי חברו יש הקפדה על סיפור שבחו, אך על רבו בוודאי מותר, מפני שכל תלמיד מחוייב לספר בשבחו ואין בו קנאה, כך הדין לגבי חתן, כיון שמצווה לשבח, ואם כן אין בו קנאה.

בהלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי בחפץ חיים (הלכות רכילות כלל ח סעיפים א-ב) עוסק החפץ חיים באיסור אבק רכילות. בביאורים ומוספים' של 'דרשו' מזכירים את דברי הגמרא הידועים שאין יום שאדם ניצל בו מאבק לשון הרע ורכילות, ואת ביאורו של המסילת ישרים שהסיבה היא משום שלרוב דקותו של איסור זה אין בני אדם מכירים אותו, וישנם דיבורים רבים הנראים קלים ורחוקים מרכילות, עד שאין בני אדם מעלים בדעתם שיש איסור בדבר. נשמע מייאש... אולם בביאורים ומוספים' מביאים על כך את דברי החפץ חיים' במקום אחר, המסביר שכוננת הגמרא היא שבסתמא, ללא לימוד, אי אפשר להינצל, אבל מי שנתן עיניו ולבו ורעיונותיו לזה, יכול להינצל. אם כן, יש עצה. וזו אכן מטרת הלימוד בחפץ חיים', להביא למודעות את המכשולות הטמונות בכל מיני סיטואציות יומיומיות שאנו נתקלים בהן, וכך לדעת להיזהר מהם. החפץ חיים מביא מספר דוגמאות לאיסור אבק רכילות, שהכלל העולה מהן הוא - איסור לספר דבר מה שפלוני אמר או עשה, אף שאין בדבר זה כל גנות, אם מכל מקום הדברים עלולים להביא לתרעומת בלב השומע כלפי אותו פלוני. אחת הדוגמאות היא: אדם שמבקש טובה מחברו והוא אומר לו שאינו יכול לעשות זאת, לא יאמר לו: "והרי פלוני סיפר לי שעשית לו טובה זו". משום

המוסר היומי

ה'מתקנים', העושים סדרים חדשים בלימוד התורה עם נערים בלי לשאול את הזקנים שבדור - "רחוקים הם ממנה ולא עמלו עליה כלל"

מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

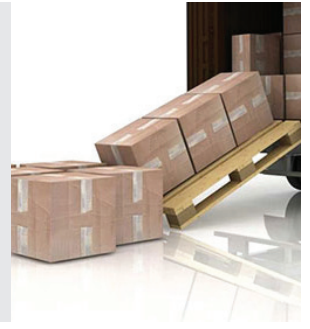
שלי לבדי, של זקני ישראל הוא, לפיכך אקרא לזקני ישראל. ונתבונן נא: הלא אחאב לא היה מצדיקי הדור כלל, והגיעה לו עת צרה אשר התרצה לתת כספו וזהבו ונשיו ובניו, ואף על פי כן, כשביקש ממנו הספר תורה השיב כי זאת אין בידו, ועליו להמלך בזקנים, שהם הסנהדרין. וכהיום, אותם האנשים פועלים בנפשם לעשות סדרים למעט תורה מישראל שלא מחמת אונס, כי אם ברצון עצמם, ומבלי לשאול כלל לזקני ישראל. והטעם לזה מובן מאליו - כי אחאב היה דורש כ"ב פנים בתורה והכיר קדושת התורה, ועל כן היתה יקרה בעיניו מכל אשר לו; וכהיום, המתקנים העושים סדרים בתורה, רחוקים הם ממנה ולא עמלו עליה כלל. יתבוננו זאת, וידעו את אשר לפניהם."

"כהיום, כל אחד עושה סדרים חדשים בלימודים, לקצר או לשנות כפי אשר עם לבבו. יש שלא נאה בעיניו ללמד לנערים פרשה זו, ויש סדר שלם וכו'. וממהרים להודיע דעתם בדפוס לרבים, ואין שואלים כלל עצת הזקנים שבדור. ואמרתי להעיר אזנם ממה שמצאנו גבי אחאב מלך ישראל, שקיבץ בן הדד מלך ארם ל"ב מלכים להלחם בו, וישלח לאחאב לומר: פִּסְפֹּךְ וּזְהַבְךָ לִי הוּא, וְנִשְׁיַךְ וּבָנֶיךָ הַטּוֹבִים לִי הֵם, ויכנע אחאב לפניו והשיב לו: קְדָבְךָ אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ, לָךְ אֲנִי וְכָל אֲשֶׁר לִי. ויוסף בן הדד וישלח לו: פְּעַת מִחָר אֲשַׁלַּח אֶת עֲבָדַי אֵלֶיךָ... וְהָיָה כָּל מַחְמַד עֵינֶיךָ נְשִׁימוּ בְּיָדָם וְלָקְחוּ. אז קרא מלך ישראל לכל זקני הארץ, והזקנים השיבו לו: אַל תִּשְׁמַע וְלֹא תֵאבְדָה!

והדבר פלא, הלא כספו וזהבו ונשיו ובניו נתן לו, ומהו המחמד עין אשר על זה שלח לזקנים, והם השיבו לו שלא ישמע לו? וביארו לנו חכמינו ז"ל, מחמד עיניך - זהו ספר תורה, אמר אחאב בלבו: דבר גדול הוא מבקש ממני, אין זה

[חומת הדת, פרק יד]

בהגיעם לדירה החדשה פגש אותו אדם ואמר לו: "דע לך, אני עומד להכניס את בתי לחופה. חיפשתי ולא מצאתי דירה אחרת אלא זו, ובאת והקדמת אותי. אם אתה נכנס לדירה אצטרך לעכב את החתונה"

מעשה מופלא על מידת הוותרנות העצומה של הגה"צ רבי אליהו לופיאן זי"ע

כל בר דעת מבין, שלא יתכן להעמיד בנין ללא יסודות, ושבחתימת חוזה על בנין כלולים גם יסודותיו מבלי צורך לפרטם, וזאת בין אם המדובר בבנין נמוך קומות ובין אם מדובר בגורד שחקים שצריך יסודות גדולים ואיתנים. וכן לענייננו: בנין התורה לא יתכן בלא יסודות המידות, דהיינו, חובה על האדם לחפור בארץ החומריות עמוק עמוק, לשרש אחר המידות הרעות ולהשליכן, ולהשריש תחתיהן מידות טובות ועליהם להשתית את הבנין הגדול והנהדר - בנין התורה.

רחבות המידות עדיפה מרחבות דירה לפנינו עובדה המעידה על גודל מידת הוותרנות של רבינו. כשרבינו היה דר בעיירה קלם ומשפחתו גדלה, היה צורך לעבור לדירה רחבה יותר. התחיל לחפש דירה בשכירות המתאימה עבורם. באותו זמן היה קשה מאד להשיג דירות. רק לאחר יגיעה רבה עלה בידו, ב"ה, סוף כל סוף למצוא דירה. פרטי השכירות סוכמו עם בעל הבית, ורבינו שכר עגלון והטעין את כל רהיטיו ומטלטליו על העגלה להביאם לדירתו החדשה.

בהגיעם ליד הדירה החדשה, פגשו אדם אחד, שפנה ואמר לו: "דע לך רבי אליהו, את בתי אני עומד להכניס לחופה. חיפשתי בכל העיר דירה ולא מצאתי דירה אחרת אלא זו בלבד, והנה באת אתה והקדמת אותי. דע לך, אם אתה נכנס לדירה אצטרך לעכב את החתונה".

בני הבית כששמעו את הדברים, התחילו לטעון כנגדו על עזותו נגד משפחה מרובת ילדים, שאחרי מאמצים מצאה לה דירה וכבר גמרו וסיכמו עם המשכיר, ומה לו כי ילין? אולם רבינו שמע את הדין ודברים בין המתחרה ומשפחתו, ולא דיבר מאומה.

לאחר דקות מספר הפר שתיקתו, פנה לעגלון וציווה עליו: "בבקשה, לא לפרק את המטענים, עליך להסיענו חזרה לדירתנו הישנה..."

(מתוך 'ר' אליהו)

שְׁנֵי אַנְשִׁים עָבְרִים נְצִים (שמות ב, יג)

עד כמה יש לעמול על עקירת הקנאה

באחת מדרשותיו נשא הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל משל נוקב אודות מידת הקנאה וכך סיפר: הגעתי ברכבת לפולין מאיזשהו מקום. שכרתי בעל עגלה שיקחני לביתי. הדרך היתה ארוכה והעגלון ביקש לפוש קמעא באמצע הדרך. הוא העמיד את העגלה בצדי הדרך והתיר את הסוס מכבלי. במרחק קצר ממקום חנייתנו שכן אגם. הסוס ניצב ליד האגם ושתה. לפני ששתה הרביץ בפרסתו במים, עד שנהיו בוציים ורק אז התחיל לשתות.

התפלאתי ושאלתי את העגלון: "מדוע הסוס רואה לנכון להפוך מים נקיים לבוציים, ורק אז שותה? מדוע איננו שותה את המים בעודם נקיים?" "עליך להבין", הסביר לי העגלון בסבלנות, "שמעל פני המים הבחין הסוס בצלילתו של סוס נוסף השווה באגם. הקנאה בערה בו עד מאד והוא השתולל בצורה כה פראית, עד כי נדמה היה שחרון אפו לא ישוב מעמו אלמלי יהרוג את הסוס שחדר לתחומו שלו... צמאונו הגדול למים נשכח ממנו לחלוטין". אין דבר בעולם, שאי אפשר ללמוד ממנו את דרכי ד'. תפקידנו הוא למצוא את דרכי ד' בכל מה שקיים בעולם".

ואת הנמשל, הסביר רבינו לתלמידיו בישיבה: "זהו טבעם של בעלי חיים, כאשר אנו עדים להתנהגות כזאת, באפשרותנו להבין עד כמה חייב האדם לעמול כדי למחוק רגשות ומעשה קנאה".

רבינו היה אומר: "בכל הנוגע למידות, התורה מקצרת בלשונה לעומת שאר המצוות".

על סוד העניין עמד הרמח"ל והסביר במשל:

משל לאדם שערך חוזה כדת וכדין עם קבלן, לבנות לו בנין גדול בן כמה קומות והרבה חדרים. לאחר זמן בא הקבלן והציג תביעת תשלום מיוחדת על חפירת היסודות. בעל החוזה נדהם מעצם התביעה.

"וכי היכן חשבת להעמיד את הבניין, על האוויר?!" זעק לעבר הקבלן.